

Svjetsko brodograđevno tržište – rujan 2017.

Općenito

U 2013. godini ugovoreno je ukupno 3.048 brodova, u 2014. ukupno 2.225 brodova, u 2015. ukupno 1.684 brodova, u 2016. ukupno 561 brod, a u 2017. do kraja rujna ugovoren je 571 brod, što je na bazi godišnje usporedbe u odnosu na 2016., porast od oko 31 %; oporavak tržišta se posljedično odražava i na postupni porast nivoa vozarina i cijena novogradnji.

Od 571 ugovorenog broda do kraja rujna 2017., sa 15,9 mil. cGT-a i 47,9 mil. tdw, ukupne vrijednosti 44,1 milijardi USD, najviše brodova ugovorila je Kina - 217, Kina je također vodeća po količini cGT-a (5,1 milijuna cGT), dok je po vrijednosti ugovorenih brodova vodeća J.Koreja s 12,1 milijardi USD; hrvatska brodogradilišta su u 2017. godini ugovorila 4 (četiri) plovne jedinice, ukupne vrijednosti oko 192,5 mil. USD.

Od ukupne količine ugovorenog brodovlja u 2017. godini (mjereno u cGT-ima), na tankere (uključivo tankere za kemikalije, sirovu naftu, naftne proizvode) otpada oko 32 %, na brodove za rasuti teret otpada oko 21 %, na putničke brodove oko 17 %, na kontejnerske brodove oko 12 %, LNG plinske tankere oko 8 %, na offshore brodove oko 3 %, na LPG plinske tankere oko 2 %, te na RO-RO brodove oko 1 %. Početkom 2017. bio je prisutan trend stagnacije/pada potražnje svih veličina i tipova brodova, osim tržišta putničkih brodova i brodova za krstarenja, no od ožujka je zaustavljen negativan trend i tržište je trenutno u stabilnom iako manje izraženom, uzlaznom trendu.

Najveći pad ugovorenog brodovlja u 2017. u odnosu na isti period 2016., zabilježen je kod brodova za prijevoz hladnog tereta (100 %), offshore brodova (33 %), zatim kod kontejnerskih brodova (31 %), putničkih brodova (30 %), RO-RO brodova (21 %), te kemijskih i specijaliziranih tankera (8 %). Ostali tipovi brodova bilježe porast ugovaranja u rasponu od 25 – 255 %, s tim da je najveći porast kod brodova za rasuti teret (255 %), dok je i dalje vrlo značajan porast ugovaranja LNG plinskih tankera (185 %).

U periodu od 2008. , svjetske isporuke trgovačkih brodova su prolazile kroz različita stanja, no generalno se može reći da su u odnosu na 2008. (uzeto kao polazišna godina analize tržišta), svoj maksimum zabilježile sredinom 2012. (porast od oko 120 %), dok su danas u odnosu na 2008. oko 25 % veće. Nadalje, za offshore brodove, svoj maksimum su zabilježile sredinom 2010., dok su danas u odnosu na 2008. oko 50 % manje. Ovakvi podatci se podudaraju s podacima o stanju tržišta novogradnji (cijene, količine ugovorenog brodovlja), kao i podacima o kretanju nivoa vozarina.

U ovoj godini do kraja kolovoza, svjetska brodogradilišta su isporučila ukupno 1.385 brodova, s oko 75,7 milijuna tdw. Hrvatska brodogradilišta su u ovoj godini isporučila 6 plovnih jedinica s oko 82.600 tdw.

Europska Knjiga narudžbi (Rujan 2017.) – nosivost (t)

R.br.	Zemlja	t	%
1.	Rusija	777.599	21,37%
2.	Hrvatska	739.684	20,33%
3.	Španjolska	724.904	19,92%
4.	Rumunjska	408.570	11,23%
5.	Njemačka	283.555	7,79%
6.	Turska	173.386	4,76%
7.	Finska	120.800	3,32%
8.	Italija	107.680	2,96%
9.	Nizozemska	100.541	2,76%
10.	Francuska	100.472	2,76%
11.	Norveška	60.429	1,66%
12.	Poljska	32.820	0,90%
13.	Bugarska	4.300	0,12%
14.	Grčka	2.500	0,07%
15.	Velika Britanija	1.700	0,05%
16.	Ostali	270	0,01%
	UKUPNO	3.639.210	100,00%

Europska Knjiga narudžbi (Rujan 2017.) – kompenzirane bruto tone (cGT)

R.br.	Zemlja	cGT	%
1.	Italija	2.677.918	23,77%
2.	Njemačka	2.632.881	23,37%
3.	Francuska	1.695.874	15,05%
4.	Finska	1.294.733	11,49%
5.	Hrvatska	574.256	5,10%
6.	Rusija	498.898	4,43%
7.	Rumunjska	459.504	4,08%
8.	Norveška	340.591	3,02%
9.	Španjolska	340.472	3,02%
10.	Turska	300.918	2,67%
11.	Nizozemska	299.228	2,66%
12.	Poljska	76.158	0,68%
13.	Velika Britanija	27.623	0,25%
14.	Portugal	27.117	0,24%
15.	Grčka	10.723	0,10%
16.	Ostali	11.428	0,10%
	UKUPNO	11.268.322	100,00%

Svjetska Knjiga narudžbi (Rujan 2017.) – nosivost (t)

R.br.	Zemlja	t	%
1.	Kina	76.384.707	42,13%
2.	Japan	48.834.009	26,93%
3.	Južna Koreja	40.878.622	22,55%
4.	Filipini	5.471.591	3,02%
5.	Vijetnam	2.174.398	1,20%
6.	Brazil	1.486.869	0,82%
7.	Tajvan	1.055.000	0,58%
8.	Rusija	777.599	0,43%
9.	Hrvatska	739.684	0,41%
10.	Španjolska	724.904	0,40%
11.	SAD	570.881	0,31%
12.	Rumunjska	408.570	0,23%
13.	Njemačka	283.555	0,16%
14.	Indonezija	181.860	0,10%
15.	Turska	173.386	0,10%
16.	Argentina	162.664	0,09%
17.	Finska	120.800	0,07%
18.	Italija	107.680	0,06%
19.	Nizozemska	100.541	0,06%
20.	Francuska	100.472	0,06%
21.	Ostali	571.330	0,32%
	UKUPNO	181.309.122	100,00%
	Europa	3.639.210	2,01%

Svjetska Knjiga narudžbi (Rujan 2017.) – kompenzirane bruto tone (cGT)

R.br.	Zemlja	cGT	%
1.	Kina	26.070.182	34,95%
2.	Južna Koreja	16.381.253	21,96%
3.	Japan	16.220.867	21,75%
4.	Italija	2.677.918	3,59%
5.	Njemačka	2.632.881	3,53%
6.	Francuska	1.695.874	2,27%
7.	Filipini	1.421.278	1,91%
8.	Finska	1.294.733	1,74%
9.	Vijetnam	1.119.806	1,50%
10.	Brazil	885.783	1,19%
11.	SAD	614.383	0,82%
12.	Hrvatska	574.256	0,77%
13.	Rusija	498.898	0,67%
14.	Rumunjska	459.504	0,62%
15.	Norveška	340.591	0,46%
16.	Španjolska	340.472	0,46%
17.	Tajvan	328.986	0,44%
18.	Singapur	323.012	0,43%
19.	Turska	300.918	0,40%
20.	Nizozemska	299.228	0,40%
21.	Ostali	105.348	0,14%
	UKUPNO	74.586.171	100,00%
	Europa	11.268.322	15,11%

S krajem rujna 2017. u Svjetskoj knjizi narudžbi je bilo ukupno 3.453 brodova, s oko 181,7 milijuna dwt i oko 74,6 milijuna cGT. Vodeća svjetska brodograđevna zemlja je Kina s oko 42,1 % Knjige narudžbi (mjereno u dwt), odnosno oko 35 % (mjereno u cGT), a slijede je Japan s oko 26,9 % (u dwt) i 21,8 % (u cGT), te Južna Koreja s oko 22,6 % (mjereno u dwt) i 22 % (mjereno u cGT). Europska brodograđevna industrija zauzima 5. mjesto s oko 2 % Svjetske Knjige narudžbi (mjereno u dwt), dok mjereno u cGT-ima, s oko 15,1 % zauzima 4. poziciju, iza Kine, Južne Koreje i Japana.

U svjetskim razmjerima, Hrvatska drži 9. poziciju s oko 0,4 % (u dwt), odnosno 12. poziciju s oko 0,8 % (u cGT).

U europskim razmjerima, Hrvatska drži 2. poziciju s oko 20,3 % (u dwt), odnosno 5. poziciju s oko 5,1 % (u cGT).

Također, u Svjetskoj Knjizi narudžbi (mjereno u cGT), Uljanik Grupa (Uljanik Brodogradilište, 3.Maj Brodogradilište) je na 52. mjestu, a pojedinačno Uljanik Brodogradilište na 76. mjestu, 3.Maj Brodogradilište na 95. mjestu, Brodosplit na 108. mjestu, te Brodotrogir na 123. mjestu od 150 najvećih svjetskih brodogradilišta.

I nadalje, najveće svjetsko brodogradilište je južnokorejski Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering (DSME), koje mjereno u cGT-ima, drži oko 8,5 % Svjetske knjige narudžbi. U europskim razmjerima, najveće brodogradilište je njemački Meyer Werft sa oko 2,4 % Svjetske knjige narudžbi. Najveća svjetska brodograđevna grupacija je Hyundai Heavy Industries (HHI) sa oko 9,1 % Svjetske knjige narudžbi, dok je vodeća europska grupacija njemački Meyer sa oko 4,1 % Svjetske knjige narudžbi.

U Europskoj Knjizi narudžbi (mjereno u cGT), Uljanik Grupa (Uljanik Brodogradilište, 3.Maj Brodogradilište) je na 7. mjestu, a pojedinačno Uljanik Brodogradilište na 10. mjestu, 3.Maj Brodogradilište na 12. Mjestu, Brodosplit na 17. mjestu, te Brodotrogir na 23. mjestu.

U 2016. godini, najviše brodova je isporučilo južnokorejsko brodogradilište Hyundai Mipo Dockyard, Ulsan – 66 brodova, sa oko 1,4 milijuna cGT (prosječno 21.800 cGT/brodu). Drugim riječima ovo brodogradilište je svakih 5,5 dana isporučilo jedan tanker veličine 45.000 t. Brodogradilište je u 2016. zapošljavalo oko 25.200 ljudi, a ima kapacitet od oko 1,9 mil. cGT-a (iskoristivost kapaciteta u 2016. – 75 %).

Tržište - općenito

Japan

Japanski brodari K Line Kinkai i Kawasaki Kisen Kaisha (K Line), udružili su tehničke resurse u smislu izrade projekta putničkog broda na LNG pogon („newbuilding passenger ferry fuelled by liquefied natural gas“), a što bi trebalo rezultirati gradnjom prvog japanskog putničkog broda na LNG pogon.

Japanska brodarska kompanija Nippon Yusen Kaisha (NYK), namjerava testirati autonomni kontejnerski brod (automatizirani brod bez posade) u Pacifičkom Oceanu tijekom 2019. Brod će ploviti na ruti iz Japana u Sjevernu Ameriku, s posadom u pričuvi.

Nekoliko japanskih energetske kompanija, udružile su se u namjeri narudžbi 2 nova broda za instaliranje, opskrbu i održavanje odobalnih vjetroelektrana.

S obzirom na nadolazeće restriktivnije propise o zaštiti okoliša u pomorskoj industriji, s početkom 2020. godine, japanski proizvođač automobila Toyota Motor Corporation, odlučio se na narudžbu brodova za prijevoz automobila na LNG pogon. Kapaciteti ovog najvećeg svjetskog proizvođača automobila diktiraju narudžbu 20 brodova za prijevoz automobila na LNG pogon, svaki kapaciteta 7.000 vozila. Po svemu sudeći, najozbiljniji kandidati za gradnju tih 20 brodova su japanska brodogradilišta.

Južna Koreja

Gradske vlasti južnokorejskog grada Busana, zatražile su od centralne Vlade financiranje projekta izgradnje novih brodova na LNG pogon, a koji su u vlasništvu gradskih/državnih vlasti.

Južna Koreja namjerava izgraditi do sada najveći brod na LNG pogon (180.000 gt), u cilju praktične promocije smanjenja onečišćenja okoliša, odnosno promocije južnokorejske brodograđevne industrije kao „eco-friendly“ industrije. Brod bi se gradio za južnokorejsko Ministarstvo mora i ribarstva (MOF).

Kina

Talijanska putnička brodarska kompanija MSC potpisala je Pismo namjere s kineskim brodogradilištem Guangzhou Shipyard International (GSI) za gradnju 4 ro-pax broda, s opcijom za još 4 broda, a koji brodovi bi plovili u najmu talijanske kompanije Grandi Navi Veloci (GNV) – kompanija u vlasništvu MSC-a. U nedavnoj prošlosti MSC je u GSI-u gradio kontejnerske brodove, te je slijedom pozitivnih iskustava odlučio graditi ove nove ro-pax brodove ponovo u GSI-u. Prema nimenovanim izvorima, ro-pax brodovi će imati kapacitet za 2.500 putnika i duljine garaže (tz. „lane meter“) od 3.000 m (što bi predstavljalo ekvivalent za oko 650 osobnih vozila). Svaki brod bi trebao koštati oko 110 milijuna USD, a isporuka brodova bi počela u 2019.

Kinesko brodogradilište Hudong-Zhonghua Shipbuilding isporučilo je četvrti LNG tanker, koji će biti zaposlen na SINOPEC-ovom LNG projektu u Australiji. Brod imena „CESI Tianjin“, naručen je u kineskom brodogradilištu od strane joint-venture kompanije u čijem sastavu su bili japanski Mitsui O.S.K. Lines (MOL), kineski COSCO Shipping Corporation i China Petroleum & Chemical Corporation (SINOPEC). Uz do sada isporučena 4 broda, u gradnji su još 2, a ukupna vrijednost svih naručenih brodova je oko 1,5 milijardi USD.

Europa

Norveško brodogradilište Vard Holdings Limited, potpisalo je ugovor za projektiranje i izgradnju putničkog broda za ekspedicijska krstarenja, za australsku kompaniju Coral Expeditions. Brod će biti projektiran od strane norveškog Vard Design-a, u suradnji s naručiteljem broda. Brod će biti specijaliziran za kraća ekspedicijska putovanja na udaljena i egzotična područja u regiji Azija-Pacifik. Brod će biti dužine 93.5 m, širine 17.2 m i imat će smještajne kapacitete za 120 putnika.

Finska grupacija Wärtsilä, je odabrana kao isporučitelj sustava za rukovanje teretom, kao i teretnih tankova za novu LNG skladišnu teglenicu, kapaciteta 3.000 m³. Teglenica će biti u vlasništvu kompanije LNG Shipping, konzorcija belgijanske kompanije Victrol i francuske kompanije CFT Corporation. Teglenica će se graditi u Rumunjskoj, a finalno opremanje će se izvesti u Nizozemskoj. Teglenica će biti u najmu nizozemske kompanije Shell Western LNG B.V.

Finsko brodogradilište Meyer Turku je više nego udvostručilo vrijednost investiranja u tehnološku obnovu brodogradilišta, odnosno s prvotno planiranih 75 milijuna EUR na 185 milijuna EUR. Glavnina investicije će se odnositi na novu panel liniju i nove linije za rezanje limova i profila.

Francuska i talijanska vlada su dogovorile uvjete pod kojima će se realizirati prodaja STX France, Fincantieri-ju. Dvije vlade su dogovorile proces spajanja dviju kompanija, koja će u budućnosti formirati veliku vojno-brodograđevnu grupaciju, sposobnu za realizaciju velikih vojnih projekata. Ukoliko se sve bude odvijalo prema planu, francuska vojna-brodograđevna grupacija Naval Group spojiti će se sa Fincantierijevom vojnom komponentom, te će time činiti značajan vojno-brodograđevni sektor na svjetskom tržištu, a koji bi trebao biti sposoban za najveće vojno-brodograđevne izazove.

Brodograđevna tržišta

- U Svjetskoj Knjizi narudžbi su ukupno 628 **broda za rasuti teret**, s oko 62,1 milijuna tdw, što predstavlja 7,6 % aktualne flote brodova za rasuti teret; kod ovih brodova je najveći postotak porasta količine ugovorenih brodova u odnosu na prošlu godinu od 255 %; uočljiv je trend povećanja potražnje
- U Svjetskoj Knjizi narudžbi je ukupno 782 **tankera**, s oko 68,4 milijuna tdw, što predstavlja oko 10,5 % aktualne flote tankera; uočljiv je trend stabilne potražnje
- U Svjetskoj knjizi narudžbi je ukupno 373 **kontejnerskih brodova** s oko 29,0 milijuna tdw, što predstavlja 11,6 % aktualne flote kontejnerskih brodova; u 2017. zabilježen je pad ugovaranja od 31 % u odnosu na 2016., što je najveći pad u usporedbi s ostalim tipovima brodova; i nadalje je uočljiv trend smanjenja potražnje
- U Svjetskoj knjizi narudžbi je ukupno 71 **LPG tankera** s oko 2,3 milijuna tdw, što predstavlja 7,1 % aktualne flote LPG tankera; uočljiv je trend smanjenja potražnje
- U Svjetskoj knjizi narudžbi je ukupno 126 **LNG tankera** s oko 10,3 milijuna tdw, što predstavlja 26,4 % aktualne flote LNG tankera;
- U Svjetskoj knjizi narudžbi je ukupno 347 **offshore** brodova s oko 0,9 milijuna tdw, što predstavlja 9,1 % aktualne flote offshore brodova; aktivnosti na ugovaranju novih brodova su manje nego u 2016., nastavlja se trend smanjenog ugovaranja iz ranijih godina; u 2017. zabilježen je pad ugovaranja od 33 % u odnosu na 2016., u 2016. je zabilježen pad od 70 % u odnosu na 2015., odnosno 89 % u odnosu na 2014.; u ovoj godini ugovoreno je 26 brodova, a u cijeloj 2016. godini 51 brod; potražnja za ovim brodovima je i nadalje smanjena zbog niskih cijena sirove nafte i smanjenih aktivnosti na istraživanjima i eksploataciji naftnih i plinskih polja
- U Svjetskoj floti trgovačkih brodova trenutno je 60.027 brodova s oko 1.832,6 milijuna tdw, dok ukupna flota broji 94.543 brodova, s oko 1.913,1 milijuna tdw; ukupna vrijednost svjetske flote brodova je oko 923,3 milijarde USD

Cijene novih brodova

- Na **tankerskom** tržištu, **prosječne cijene novih brodova** su se stabilizirale (tromjesečni trend) i to za različite veličine brodova u rasponu od 0 do +1,3 % u odnosu na lipanj 2017.; najveći porast zabilježen je kod „Suezmax“ tankera (157.000 tdw) +1,3 %;

VLCC – 81 m.USD

Suezmax – 54 m. USD

Aframax – 43 m. USD

MR tanker – 33,5 m.USD

- Na tržištu **LNG tankera i LPG tankera**, **prosječne cijene novih brodova** su u padu i to u odnosu na lipanj 2017. za -2,1 % za **LNG tankere**, te -0,5 % za **LPG tankere**;

LNG 174.000 m³ – 182 m. USD

LPG 82.000 m³ – 70 m. USD

- Na tržištu specijaliziranih **brodova za prijevoz automobila** („Pure Car Carriers“) kapaciteta 6.000 vozila, **prosječne cijene novih brodova** su u odnosu na lipanj 2017. u manjem porastu za +0,8 %;

6.000 CEU – 61 m. USD

- Na tržištu **brodova za rasuti teret**, **prosječne cijene novih brodova** su u padu i to u odnosu na lipanj 2017. u rasponu od 0 do -2,3 %;

Capesize – 42,5 m. USD

Panamax – 24,5 m. USD

Handymax – 23 m. USD

Handysize – 21 m. USD

- Na tržištu **kontejnerskih brodova**, **prosječne cijene novih brodova** su u odnosu na lipanj 2017., za kapacitet broda od 13.000 TEU u padu i to za -0,3 %, dok su za brodove manjeg kapaciteta (2.750 TEU) u porastu +3,1 %;

13.000 TEU – 108,5 m. USD

2.750 TEU – 28,3 m. USD

⇒ **Clarksonov Index prosječnih cijena novogradnji** je na nivou 124, a u odnosu na stanje u lipnju 2017., je u manjem porastu za +1,2 %

- **Prosječne cijene brodova za rezališta** su u znatnom porastu u odnosu na siječanj 2017., te se kreću na nivou od oko **380 USD/t za tankere** i **390 USD/t za brodove za suhi teret** (porast od 31 odnosno 35 % u odnosu na početak 2017.)

- **Prosječne cijene polovnih tankera** su u odnosu na lipanj 2017. u padu od -3,0 %, za **brodove za rasuti teret** u porastu za +32 %, dok su za **kontejnerske brodove** u porastu za 35,7 %; ovakvi trendovi ukazuju da se u manjoj mjeri ugovaraju **brodovi za rasuti teret i kontejnerski brodovi**, dok se kod **tankera** osjeća stabilan trend potražnje za novim brodovima

Vozarine

- **Vozarine za tankere za sirovu naftu (jednogodišnji najam)** su u padu od oko 30 % u odnosu na prosječne vozarine iz 2016. i kreću se na nivou od 25.750 USD/dan za VLCC (310.000 tdw)

- **Vozarine za tankere za naftne proizvode (jednogodišnji najam)** su u padu u odnosu na prosječne vozarine iz 2016. i to za Panamax tankere (74.000 tdw) su na nivou od 13.375 USD/dan (pad oko 26 %), MR Handymax tankere (48.000 tdw) 13.125 USD/dan (pad oko 13 %), te za Handysize tankere (37.000 tdw) 10.750 USD/dan (pad oko 23 %)

- **Vozarine za tankere za kemikalije (jednogodišnji najam)** (veličine 20.000 tdw, tankovi od nehrđajućeg čelika) su u padu u odnosu na prosječne vozarine iz 2016. i kreću se na nivou od 13.000 USD/dan (pad oko 16 %)

- **Vozarine za LPG tankere – jednogodišnji najam** (veličine 84.000 m³) su u padu u odnosu na prosječne vozarine iz 2016. i kreću se na nivou od 13.085 USD/dan (pad oko 58 %)

- **Vozarine za LNG tankere** (veličine 160.000 m³) su u porastu u odnosu na prosječne vozarine iz 2016. i kreću se na nivou od 45.000 USD/dan (porast oko 34 %)

- **Vozarine za brodove za rasuti teret** su u većem porastu u odnosu na prosječne vozarine 2016. i trenutno su na nivou od oko 11.875 USD/dan za Panamax (porast oko 90 %), 11.250 USD/dan za Supramax (porast oko 73 %), 15.250 USD/dan za Capesize (porast oko 85 %) i 8.750 USD/dan za Handysize (porast oko 66 %)

- **Vozarine za kontejnerske brodove** (veličine 1.000 – 4.400 TEU) su u odnosu na prosječne vozarine 2016. u porastu i kreću se ovisno o veličini broda od 6.150 – 9.350 USD/dan; vozarina za kontejnerski brod kapaciteta 2.000 TEU (bez dizalica) je na nivou od 7.400 USD/dan (porast oko 6 % u odnosu na lipanj 2017.)

- **Vozarine za offshore brodove** (područje rada Sjeverno more) su trenutno stabilne, pa su tako za velike **AHTS** brodove (Anchor handling tug supply vessel) na nivou od oko 16.000 GBP/dan (2014. prosjek 35.000 GBP/dan, 2015. – 18.000 GBP/dan, 2016. – 16.000 GBP/dan), a za velike **PSV** (Platform supply vessel) na nivou od 6.750 GBP/dan (2014. prosjek 17.250 GBP/dan, 2015. – 7.600 GBP/dan, 2016. – 5.900 GBP/dan); trend niskih cijena direktna je posljedica već duže vrijeme niskih cijena nafte (smanjeni obim istraživanja, eksploatacije nalazišta i proizvodnje nafte i plina)

Siniša Ostojić, dipl. inž. brodogradnje
Direktor
Hrvatska brodogradnja Jadranbrod d.d.

Izvori: Clarkson (Shipping Intelligence Weekly), World Shipyard Monitor (Clarkson), Clarksons SIN, SEA Europe Shipbuilding market monitoring, IHS Fairplay, vlastita istraživanja